

Riigikogu sotsiaalkomisjon
sotsiaalkomisjon@riigikogu.ee
Lossi plats 1a
15165 Tallinn

Meie 29.10.2025 nr 4.2-3/2713-1

Muudatusettepanekud eelnõule 732 SE

Lugupeetud sotsiaalkomisjoni esinaine

Sotsiaalkomisjoni menetluses on sotsiaalhoolekande seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus 732 SE. Käesolevaga esitame muudatusettepanekud nimetatud eelnõule.

1. Palume täiendada eelnõu § 1 punktiga 3 järgmises sõnastuses (ja muutes vastavalt järgmiste punktide numeratsiooni):

„3) paragrahvi 71 lõiget 5 täiendatakse pärast esimest lauset lausega järgmises sõnastuses:

„Teenust saama õigustatud isik peab kümne päeva jooksul talle teenusekoha pakkumisest pakutava koha vastuvõtmisest või sellest keeldumisest Sotsiaalkindlustusametit teavitama.“;

2. Palume muuta eelnõu § 5 teksti ja sõnastada see järgmiselt:

„(1) Käesoleva seaduse § 1 punktid 1–4, 22 ja 23 ning § 2 jõustuvad 2026. aasta 1. jaanuaril.

(2) Käesoleva seaduse § 1 punktid 6, 7, 11, 12, 18, 19 ja 21 jõustuvad 2027. aasta 1. aprillil.“.

Selgitus: Teeme ettepaneku täiendada sotsiaalhoolekande seaduse (SHS) § 71 uue lausega, mille kohaselt peab inimene, kellele Sotsiaalkindlustusamet (SKA) on pakkunud erihoolekandeteenuse kohta, kümne päeva jooksul otsustama, kas ta võtab koha vastu või ei, ning sellest SKA-d teavitama. SKA teavitamine teenuskoha pakkumise vastuvõtmisest või sellest keeldumisest vormistatakse kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Kui inimene teavitab SKA-d suuliselt (nt telefonikõne), koostab SKA spetsialist vastava protokoll ja saadab selle inimesele kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis (nt meili teel). Kui inimene ei jõua mõjuval põhjusel kümne päeva jooksul otsust teha, võib SKA haldusmenetluse seaduse alusel tähtaega pikendada. Tähtaega pikendatakse vastavalt inimese vajadusele ja olukorrale. Mõjuvaks põhjuseks võib olla nii inimese kui ka hooldaja või eestkostja tervislik seisund – näiteks haiglas viibimine, kodune ravi, vaimse tervise haiguse ägenemine – või muu ettenägematu olukord, mis takistab teenuskohaga tutvumist või otsuse tegemist.

Kehtiv regulatsioon ei sätesta tähtaega, mille jooksul peab inimene otsustama SKA pakutud teenuskoha vastuvõtmise või sellest loobumise üle. See on kaasa toonud olukorra, kus kohta soovivad ja vajavad inimesed peavad pikemalt ootama ning samal ajal tuleb täitmata kohtade kulu tasuda teenuseosutajal. Kokkuvõttes halveneb teenuse kättesaadavus.

Algselt oli teenuskoha vastuvõtmise tähtajaks kavandatud seitse päeva. Eelnõu kooskõlastusringi raames kogutud tagasisides toetas pakutud tähtaega Erihoolekandeteenuste Pakkujate Liit, kuid Eesti Puuetega Inimeste Koda tegi ettepaneku pikendada otsustamistähtaeg 14 päevani. Sotsiaalministeerium kohtus nii teenuseosutajate kui huvirühma esindajatega ning arutelu tulemusena teeme kompromissettepaneku kehtestada otsustamistähtajaks kümme päeva. See tähtaeg annab otsuse läbimõtlemiseks vajaliku aja ning tagab samas menetluse mõistliku kestuse ja raha suunamise reaalsesse teenuseosutamisse.

Muudatus toetab erihoolekandeteenuse kättesaadavust.

2025. aasta oktoobrikuu seisuga oli erihoolekande teenusekoha järjekorras ca 2100 inimest. Neist ligi 40% on andnud SKA-le teada, et on aktiivsed teenusevajajad ehk soovivad teenust saada kohe.

Erihoolekandeteenusele suunamine algab inimese taotlusega SKA-le, mille alusel hinnatakse tema abi- ja toetusvajadust. Taotlusse märgitakse teenuskohaga seotud eelistused, mistõttu tehakse sisulised valikud ja otsused tihti mitu kuud või ka aastaid enne teenuskoha pakkumise saamist. Seejuures toetab SKA inimeste varasemat tutvumist teenuskohaga, soovi korral saab kohapeale minna ka koos SKA spetsialistiga. Samuti on võimalik kasutada SKA veebilehel olevat teenuse osutamise tingimusi kirjeldava pildimaterjaliga andmebaasi. Seega ei tähenda eelnõus toodud tähtaeg ootamatut või kiirkorras tehtavat otsust, vaid tegemist on ennekõike pikema perioodi jooksul tehtud otsuse ja sellele saadud SKA teenuskoha pakkumise kinnitamise või sellest loobumise tähtajaga. Tähtaja seadmine aitab vähendada ootejärjekordi ja suurendada teenuse saamise võimalust neil, kes seda soovivad ja vajavad.

Teatava aja jätmine lõpliku kinnituse andmiseks on siiski vajalik, et inimesed saaks elukorralduslikud muudatused läbi mõelda, lähedaste ja teenusosutajaga suhelda ning vajadusel täiendavaid teenuskoha külastusi planeerida.

Kui inimene otsustab teenusekohast loobuda, säilib tema koht teenuse järjekorras. Talle pakutakse järgmist vabanenud teenuskohta, kuid mitte enne kuupäeva, mille inimene on SKA-le teada andnud kui kuupäeva, millest alates ta on valmis teenusele tulema.

Muudatusel on positiivne mõju erihoolekandeteenuse osutajatele.

Teenuseosutajatel jääb täitmata kohtade tõttu saamata tasu teenuse osutamise eest ja kliendi omaosalus, mis mõjutab otseselt teenuse jätkusuutlikkust. Näiteks jäi 2025. aastal AS-I Hoolekandeteenused keskmiselt saamata 35 000 eurot kuus, mis teeb aastas üle 300 000 euro. Saamata jäänud tulu arvelt oleks AS Hoolekandeteenused saanud sel aastal igas kuus maksta igale tegevusjuhendajale 40€ palka juurde, mis moodustab 2,7% tegevusjuhendaja tänasest keskmisest palgast. AS Hoolekandeteenused tegevusjuhendajate 2025. aasta keskmine palk on 1470€ kuus. Kui ka eelmisel aastal saamata jäänud tasu teenuse osutamise eest ja omaosalus kokku liita, oleks saanud tõsta töötasu ligi 100 eurot. Väiksemad teenuseosutajad, kellel puudub võimalus kulude katmiseks teiste teenuste arvelt, satuvad eriti keerulisse olukorda, kui teenuse eest jääb tulu saamata.

Muudatus toetab SKA tõhusat menetlust.

Muudatuse tulemusel on SKA-l edaspidi selge seaduslik alus eeldada, et otsus teenusekoha vastuvõtmise kohta tehakse maksimaalselt kümne päeva jooksul. Muudatus lihtsustab SKA jaoks teenuskohtade täituvuse jälgimist ja võimaldab kiiremini reageerida olukordades, kus tekivad tühjad kohad. Selleks, et teenusesaaja saaks juba varakult hea ülevaate võimalikest teenusepakkujatest, saab SKA juhtida teenuseosutajate tähelepanu sellele, et nende veebilehtedel oleks kergesti leitav, piisav, arusaadav ja ajakohane info teenuse sisu kohta. Samuti saab SKA toetada teenuseosutajaid juhiste ja soovitusetega ning vajaduse korral koondada viiteid infoallikatele.

Pakutud muudatus on planeeritud jõustuma 1. jaanuaril 2026 (vt ettepank nr 2 muudatus). Seoses eelnõu § 1 täiendamisega punktiga 3 muutub eelnõu § 1 senine numeratsioon alates punktist 3 – sellest tulenevalt tuleb lisaks muuta ka eelnõu §-s 5 toodud jõustumissätteid –

ettepanekuga lisatav § 1 punkt 3 jõustub 1. jaanuaril 2026. a ja teisi § 1 jõustumissättes toodud punkte on ühe võrra muudetud.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Karmen Joller
sotsiaalminister

Maarika Tarum
maarika.tarum@sm.ee